

**Uunga siunnersuut: Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaata
allanngortinneranik Inatsisartut inatsisaat nr. x, xx. xxx 2020-meersoq
Aningaasaqarnermut Naalakkersuisumit saqqummiunneqartoq**

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:
Inatsisartunut ilaasortaq Hermann Berthelsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Múte B. Egede, Inuit Ataqatigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Karl-Kristian Kruse, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Malene V. Rasmussen, Demokratit
Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Jens Napaattooq, Partii Naleraq
Inatsisartunut ilaasortaq Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai

UKA 2020-imi ulloq 6. oktober siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

§ 39 a-p atuuffissaannik killissaliineq

Inatsimmi § 39 a-mi nunani allani aalajangersimasuni soraarnerussutisianut aaqqissuussinernit soraarnerussutisianut tunniunneqartunut maleruagassiisoqarpoq. Aalajangersagaq malillugu soraarnerussutisianut aaqqissuussinermut akiliutit akileraarutini ilanngaatineqarsinnaanerit imaluunniit ilanngunneqannngissinnaanerit uppersarnerqarpat, soraarnerussutisianik tunnius-sinerit akileraaruserneqartussaangillat. Aalajangersakkami atuuttumi Finanstilsynip akuersis-suteqarneratigut ilaatinneqarput aningaaseriviit Danmarkip Kalaallillu Nunaata avataani angerlarsimaffeqartut. Tamanna naapertuutissanngilaq, tassami Danmarkimit pissarsiarine-qartartut akerlianik nunanit pingajuusunit paasissutissanik tamakkiisunik Kalaallit Nunaat tigusaqanngitsoorsinnaasarmat. Siunnersuutikkut aalajangersagaq sukateriffigineqarpoq, taa-maaliornikkut soraarnerussutisiaqalernissamut sillimmasiisarfiit Danmarkimi angerlarsimaffe-qartussanngorlugit.

Inuit Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akileraartussaataasut, nunani allani soraarnerus-sutisianut aaqqissuussimasinnaapput. Tamanna assersuutigalugu pineqartup nunani allani piffissami aalajangersimasumi najugaqarsimanera sulisimaneralu pissutigalugit pisinnaavoq.

Inuit taakku soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut (Kalaallit Nunaata Danmark-imiluunniit avataani) aningaasarsianit akileraaruserneqartunik akiliuteqarnerat pismappat, § 39 a-p allanngortinneqarneratigut aaqqissuussinernit taakkunannga tunniussinerit marloqiusamik akileraaruserneqassapput. Pisut ikittuinnaat tamatuminnga atuuffiusussatut naatsorsuutigineqartut iliuuseqarfigineqarnissaannut siunnersuummi § 39 d-mi siunnersuutigineqarpoq soraarnerussutisianik tunniussinerit illugiimmik pisoqarnissaanut tunngaviusoq malillugu akileraaruserneqartarnissaannik akuersissuteqarnissamut akileraartarnermut ingerlatsivik piginnaatinneqassasoq, taamaaliornikkut akiliutit akileraarutini ilanngaatigineqarsinnaanerit ilanngunneqanngissinnaaneralluunniit atorlugu akiliutigineqarsimappata tunniussinerit aatsaat akileraaruserneqartassallutik.

Soraarnerussutisianut aaqqissuussinernut § 44 malillugu pigisanit nalilinnit pissarsianik akileraarusiinermit ilaatinneqartunut erseqqissaaneq

Soraarnerussutisianut aaqqissuussinernit aningaasanik akileraarusigaasunik akiliiffigineqarsimasunik tunniussinerit § 39 a, imm. 1-imi aamma 2-mi imaluunniit § 39 c-mi piumasaqaatinik malinnikkunik Kalaallit Nunaanni akileraarusigaassanngillat. § 39 c maleruagassavaoq immikkut ittoq, soraarnerussutisianut aaqqissuussinernut Kalaallit Nunaanni soraarnerussutisianut ingerlatseqatigiiffimmit Danmarkimi ingerlatseqatigiiffimmut taamanikkut tunniunneqartunut, tunngassuteqartoq. Taamaattumik maleruagassap atuuffissai annikitsuaraapput.

§ 39 a malillugu soraarnerussutisiaqalernissamut ukiorititani tunniussinerit akileraaruserneqannginnissaannut, soraarnerussutisianut aaqqissuussinernit aallaaviatigut inuuneq tamaat ingerlaavartumik tunniunneqartartussanik imaqassapput. Soraarnerussutisianik tunniussinerit § 39 a-mi atugassarititaasunik unioqquitsineruppata, tunniussinerit aallaaviatigut tiguisumut akileraarutaasussanngussapput. Taamatut pisoqarnerani taamaalilluni marloriaammik akileraarusiineq pilertussaavoq, tassami aaqqissuussinermut akiliutit taamanikkut aamma akileraaruserneqarmata. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq, aaqqissuussinermut piffissanngornerani soraarnerussutisianik tunniussinerit naafferartumik imaluunniit ataatsikkut soraarnerussutisiatut tunniunneqassasut, aalajangiisoqarsimappat.

Tunniussinissaq pillugu aalajangiisoqarsimappat, kingusinnerusukkut soraarnerussutisianut atugassarititaasunik allanngortitsinerup kingunerisaanik aaqqissuussineq § 46, imm. 1-2 malillugit atorunnaarsimasutut isigineqarsinnaavoq. Tamanna 10 procentimik akitsuusiisussanngortitsisinnaavoq.

Maleruagassat imminnut ataqatigiinnerat, aningaasanik akileraarusigaasunik, soraarnerussutisianik akileraarusiisarnermut maannakkut maleruagassat atuutilerfiat, 2017 sioqqullugu pilersinneqarsimasunik atuilluni soraarnerussutisianut aaqqissuussinernut unammilligassaqalersitsisinnaavoq. Innuttaasut taamatut pisoqarnerani maleruagassanut atuutilertussanut naleqqussarnissamut killilimmik piffissaqarsimappat.

Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq ikaarsaarnermi aaqqissuussinermik atuutsitsisoqalissa-soq. § 45, imm. 4-p siunnersuutigineqartup atuutilernerani, aningaasat akileraarusigaasut atorlugit soraarnerussutisianut aaqqissuussinernit aalajangersimasunit nuussisoqarsinnaavoq, tassani § 39 a-p imarisaannik unioqqutitsinerusussamik piffissangornerani tunniussinerit sioqqutsisumik aalajangersarneqarsimassallutik. Nuussineq akileraartarnermut ingerlatsivimmit akuerineqarsimassaaq.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata appartinneqarnera

2020-mut aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissuteqarneq tunngavigalugu 2020-mi ukiumi isertitaqarfiusumi atuutilersumik ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat, 2020-mi aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussamik ilanngussinikkut, 25 procentimut appartinneqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasa annertussusiata aningaasanut inatsimmi ukiumi ataatsimi atuuttussangortinneqarnera qaangerlugu atuunnissaa inatsisissatut siunnersuut aqqutigalugu inatsisikkut aalajangersarneqarpoq.

Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siunnersuummi soraarnerussutisianik akileraarusiisarnermut maleruagassanik iluarsinermut tunngasut siullermeerinninnermi tapersorsorluarneqarput.

Siunnersuutip ilaa ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata appartinneqarneranut tunngasoq naalakkersuisooqatigiinnit taperserneqarpoq. Akerlianilli ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata appartinneqarnissaa Inuit Ataqatigiinnit aamma Atassummit taperserneqanngilaq. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata appartinneqarnissaanut periuseq siunnersuutigineqartoq Partii Naleqqamit aamma taperserneqanngilaq, tassa appartitsineq taamaattoq iluarsaaqqinnerup anner-tunerup ilaatut pisariaqartutut isigineqarmat, tamatumalu peqatigisaanik taamaaliornikkut ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata 15 %-imut apparteqinneqarsinnaanera periarfissikkuma-neqarmat.

Tusarniaanermut akissutit

Siunnersuut piffissami 2020-mi 7. maajimit 12. juunimut tusarniaassutigineqarpoq.

Tusarniaaffigineqartut siunnersuummut oqaaseqaataat tiguneqartut Naalakkersuisunit issuaavigineqarlutillu taakkununga oqaaseqaatit allanneqarput. Naalakkersuisut oqaaseqaataat ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarput ataatsimiititaliarlu taakkununga allanik oqaaseqaatissaqanngilaq.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Siunnersuummi soraarnerussutisianik akileraarusiisarnermut maleruagassanik pisariaqartumik iluarsinermut tunngasut tapersorsorluarneqartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Allanguutit siunnersuutigineqartut ilaat akuersissutitut aalajangersakkatut ilusililernerneqarnissaat Naalakkersuisunit pisariaqartinneqarsimasoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq,

tamatamani soraarnerussutisiatut tunniunneqartut akileraaruserneqassanersut akileraartarnermut ingerlatsivimmit suliamit suliamut nalililiiffigineqarlutillu aalajangiiffigineqartassallutik. Tamanna paasissutissiissutigineqartut malillugit pisariaqarsimavoq taamatut naliliinissamut kinaassusersiunnigsumik tunngavissarititaasunik ilusilersuinissamut periarfissaqanngimmat. Innuttaasut piffissap ingerlanerani assigiimmik pineqarnissaat qulakkeerneqarsinnaaqullugu taamatut suliamit suliamut aaqqiissuteqartarneq periutsinik nalunaarsuinissap aammalu ilisimasat allaffeqarfimmi pigiinnarneqarnissaasa eqqumaffigineqarnissaannik annertuumik pisariaqartitsissasoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Tassunga atatillugu maleruagassat taakku akileraartarnermut ingerlatsivimmit, aningaaserivinnit soraarnerussutisianullu sullissivinnit minnerunngitsumillu innuttaasunit aqunneqarsinnaanersut Naalakkersuisunit ingerlaavartumik nalilerneqartassasoq ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq. Maleruagassalli taakku atuuffissaasa ikittuinnaanissaannik Naalakkersuisut paasissutissiinerat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik – oqaasertaliussakkut – 30 %-imit 25 %-imut appartitsinerup inatsisinnngortinneqarnissaannik siunnersuummut tunngatillugu ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaq, tamatumunnga tunngaviusoq tassaasoq, tassuunakkut siuariartornermik pilersitsiumalluni, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiorlut pitsaanerusumik atugassaqarnissaannik naalakkersuinikkut kissaateqarneq. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata 5 %-imik apparnera iluanaarutissat ikileriarnerat eqqaassanngikkaanni qanoq sinniuteqassanersoq ataatsimiititaliamit nalililiiffigiuminaappoq. Taamaattumillu appaernerup sunniutai nakkutiginiarneqarnersut – taamaassappallu tamanna qanoq ingerlanneqassanersoq – Naalakkersuisunit tusassallugu ataatsimiititaliamit soqutigineqarpoq.

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunnngortinneqarnerata aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allaaserineqarput.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik appaaneq pillugu Naalakkersuisut oqaatigaat 2020-mi ukioq isertitaqarfiusoq aallarnerfigalugu ilanngullugulu ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit iluanaarutit ikilinerannik ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata appartinneqarnera malitseqassasoq naatsorsuutigineqartoq. 2020-mut ukiumut isertitaqarfiusumut tunngatillugu nunatta karsiata kommunillu iluanaarutinit annaasassa 29 mio. kr.-inut 25 mio. kr.-inullu, katillugit 54 mio. kr.-inut missingerneqarput – kisitsisit nalorninarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit iluanaarutaasa ilaat, aktiaateqarluni Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartuneersuusarput. Taakkua akileraarutineersuunerat imaluunniit agguagarsiassaneersuunerat apeqqutaanani, ingerlatseqatigiiffiit taakkua sinneqartoorutimik ilaannik nunatta karsianut annertunerpaatigut taamaaginnartunik pissarsiaqartitsisartut tunngavigineqarpoq. Taamaattumik naatsorsuinermi ingerlatseqatigiiffiit taakkua ilaatinneqanngillat. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit iluanaarutit nunatta karsianut kommuninullu agguarneqartarneranni periaaseq pissutigalugu, kommunit iluanaarutit

appariarnerisa ilaat annertuut nammattussaavaat. Kommunini nalimmassaaneq, ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit pissarsianillu akileraarutinit iluanaarutit kommunit akornanni agguarneqartarnerannik tunngavigineqartoq, kommunimi sorlermi ingerlatseqatigiiffiit akileraartussaataitaneersut imaluunniit qullersaqarfeqarnersut, iluanaarutit pingaaruteqannginneranik malitseqarpoq. Kommunini nalimmassaanerup malitsigisaanik ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat, innuttaasut amerlassusaat aamma pilersuinissamut nammagassat tunngavigalugit kommunit akornanni agguarneqartarput.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Inuit Ataqatigiit Partii Naleqqallu ilaasortaataat ikinneruteqarlutik ima oqaaseqaateqarumapput:

“Innuttaasut ulluinnarni inuuniarnikkut angummannialeruttorfianni, innuttaasullu akornanni atukkatigut naligiinnginnerup aatsaat taamak annertutigileraluttuinnarnerani; innuttaasut angummanniareeqisut kaasarfiniti aallerluni peqareersut pinikkaluttuinnar-nissaat isumaqatiginngilarput. Taamaammallu inatsisissatut siunnersuut akerleraarput.”

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut **akuerineqassasoq** Aningaasaqarnemut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami **amerlanerussuteqartut Siumup Demokraatillu ilaasortaataasa inassutigaat**.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut **itigartinneqassasoq** Aningaasaqarnemut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami **ikinnerussuteqartut Inuit Ataqatigiit Partii Naleqqallu ilaasortaataasa inassutigaat**.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Hermann Berthelsen
Siulittaasoq

Múte Bourup Egede
Siulittaasup tullia

Karl-Kristian Kruse

Malene V. Rasmussen

Peter Olsen

Jens Napaattoq

Aleqa Hammond